

Leden už dávno neznamená pro včelaře klid

Leden je mezi námi včelaři ve znamení vnější kontroly včelstev, odběru zimní měli, výročních spolkových schůzí, vzdělávání a také oprav a nákupů nového vybavení.

Odběr měli – splněná povinnost

Odběr zimní měli pro kontrolu spadu roztoče *Varroa destructor* je nejdůležitější lednovou prací včelaře. Termín odevzdání vzorků je stanoven místně příslušnou veterinární správou a je velmi vhodné spojit jej s konáním výroční členské schůze, na níž včelaři vzorek přinesou. Má jít o vzorek 30denního spadu měli, to znamená, že

Měl sebranou na stanovišti odnesu domů k usušení. I barva měli je vizitkou zdravotního stavu včelstev

30 dnů před odběrem měli je třeba podložky očistit, jinak nebude vzorek pravdivý. Jedná se o vzorek kvantitativní, a proto odevzdáme **všechnu měl**. Bohužel se tak neděje a včelaři mnohde vychytrale odevzdávají jen část a s krásně negativním výsledkem se mezi sebou holedbají. Po takovém fixlování má varroázu většinou pár „problematiky neznalých“ začínajících včelařů a jinak de facto nikdo. Na podzim je ale situace často jiná – tj. zcela neodpovídající negativním výsledkům zimní měli – včelstva „se vylupují“, vosy je „vyjídají“ a někdo je „otrávil“, a přitom je to v převážné většině případů přemnožená varroáza. Fumigace poloprázdného úlu v říjnu už mnohdy ani moc roztočů na podložku nepřinese, a tak se opět zcela naivně usoudí na „cizí“ zavinění. A přitom **TO NENÍ PRAVDA**.

Poctivá zimní diagnostika je opravdu prvním zdrojem informací o tom, jak se nám podařilo včelstva doléčit a prvním ukazatelem předpokladu letošního namnožení tohoto roztoče, a tím i letošní metodiky boje s ním. Osobně si před ometením podložek pro laboratoř dělám diagnostiku včelstvo po včelstvu sám (a to u všech včelstev, co chovám) přímo při odběru měli, a to pohledem a hledáním onoho jednoho, dvou či více roztočů. Rádně si to zapisuji již mnoho let a letní výskyt varroázy **ZCELA JASNĚ KORESPONDUJE S TOUTO MOU POCTIVOU ZIMNÍ DIAGNOSTIKOU**. Další vysvětlení poslední dobou se šířících mylných názorů na nevyšetřování zimní měli již přesahuje téma Kalendária.

Odběr provádíme tak, že tenkou plastovou podložku (většinou se prodává bílé barvy) zasouváme do podmetu na dno.

Vážení čtenáři, přátelé včelaři,

je pro mne milou odměnou psát pro vás v roce 2016 Kalendárium. Beru to vážně jak obsahem, tak i rozsahem a budu se snažit vám sdělit vše podstatné tak, abych naplnil motto svých vzdělávacích akcí: **Více medu z vašeho medometu!**

Miroslav Sedláček

Ve výhodě jsou včelaři, kteří používají tzv. varroa dna s celozasíťovaným dnem a zásuvnou, správně označovanou **PODSÍTOVOU VLOŽKOU**. Tu stačí pouze omést, zasunout zpět a za 30 dnů si jdete pro vzorek, aniž byste úl otevírali a včely jakkoliv rušili. Ve vzorku z takového dna také nebudete mít mrtvé včely, které jinak do vzorku nepatří, a musíte je vybrat.

Vzorek měli sbíráme včas před odevzdáním, abychom jej mohli ještě nechat vyschnout. Nejlépe to jde rozsypáním

Ukázka ideální měli od včelstva zimujícího na 5 až 6 uličkách

na povrch novin a uložení na suché místo bez průvanu. Ale ne na topení!!! Jinak se vám obsazený vosk roztaví, speče a máte po vzorku. Vzorek se musí sypat, abyste jej mohli následně sesypat do papírové krabičky či rovnou do **PRODYŠNÉ UZAVŘENÉHO KELÍMKU**. Měl se odebrat vždy z jednoho stanoviště do jedné krabičky. Krabičku pak popíšete jménem, číslem chovatele, číslem stanoviště, počtem včelstev a odevzdáte.

Nesnažte se vzorek měli nijak ovlivňovat, prosívat na jemno, vybírat, **půlit apod.**, aby

Sucho v úle můžeme zabezpečit položením listu novin na krmné otvory a vytvořením vzduchové kapsy pod střeškou, z níž ventilačním otvorem možná vlhkost unikne

tam roztoči nebyli apod. Jste tak jediné sami proti sobě, jelikož pak nebudete vědět, jak na tom vaše včely jsou a zda není třeba je přeléčit. Nález roztočů není ostuda. Je třeba o nich vědět a zakročít!

Průběžná kontrola včelstev – zimní procházka

Kontrola včelstev v tomto období spočívá zejména ve vizuální kontrole stanoviště. Zda je vše na svém místě, zda nejsou v úlech viditelné známky přítomnosti hlodavců, nepouštějí-li se do stěn úlů ptáci

V nízkonástavkových a kombinovaných úlech ideálně sedí včely pod horním nízkým nástavkem

nebo zda nejsou spadlé střešky úlů, aby do nich nepršelo apod. Včelstva máme samozřejmě ještě stále neutepelná a zimujeme VZDUŠNĚ = S PRODYŠNÝM STROPEM.

Dovolil bych si vysvětlit termín neutepelná = včely nejsou v kontaktu se zateplením stropu a to tak, že jsou daleko od něj, anebo že tam utepení (tzn. utepivky) není. První varianta představuje např. nízký nástavek se zásobami nad hlavou včel (ideální u kombinovaného či nízkonástavkového systému), anebo dostatečně zakrmené včelstvo v dvounástavkovém úlu 39 x 24 cm.

Plastové úly od října po celou zimu chráníme pletivy

Prodyšný strop pak znamená to, že rosný bod (teplota vzduchu, při níž se skupenství plynné mění na kapalné) vzduchu vystupujícího z úlu je mimo něj, nebo alespoň mimo jeho utepivky či stěny. Tedy na zimu vůbec nevádí, ba NAOPAK JE ŽÁDOUCÍ, ponechat prázdný nástavek s kyblíkem od krmiva či stropní krmítko nebo pouze jeden list novin na rámcích v prázdném nástavku, otevřená podsíťová podložka, absence stropních fólií atd. To vše je takto ideální až do proletu.

Dále je to poslech činnosti včelstva přes stěnu úlu, kdy zvýšené hlasité projevy

mohou svědčit o nějakém problému (úhyn matky, hlad, nemoc). Do takového včelstva je zapotřebí se co nejdříve podívat. Klidně ještě v lednu, pokud není vyloženo 10 pod nulou a metr sněhu. Kdo má varroadna, stačí mu mnohdy pohled na podložku a ta mu také poví mnohé. Dlouhé uličky měli mohou u málo vysokého zimování znamenat možný nedostatek zásob, pokálená podložka většinou znamená špatný zdravotní stav, malou sílu včelstva, přeplněné výkalové vachky a také možnou bezmatečnost.

Opravy a nákupy neodkládat

V zimě by se včelař měl také zabývat opravami včelařského vybavení a zamyslet se i nad potřebnými nákupy a obnovou úlů a dalšího příslušenství. Na jaře už je „pozdě bychá honit“. Výrobci úlů, a zejména mezistěn, v té době nestíhají a medný výnos se vytrácí, protože nemáte dostatek nástavků a rámků. Znáte to? Vždy byste měli mít 2–3 kompletní úly do rezervy a pro každé včelstvo na sezonu k dispozici 2–3 nástavky se SOUŠEMI pro med a NÁSTAVEK s rámkem a mezistěnami. Jejich počet snadno spočítáte, a tak objednávku rezervních nástavků a úlů opravdu neodkládejte na jaro.

Ponechané krmítko přes zimu zaručuje studené zimování a prodyšný strop

Leden u včelaře:

- prodej medu za správné ceny, teď je nejhodnější období. Kdo už v lednu med k prodeji nemá, udělal někde chybu (včelařskou či ekonomickou) a měl by oslovit jiného včelaře a u něj dokoupit tak, aby měl med k prodeji po celý rok, jinak ztrácí zákazníky;
- kontrola spadu měli na podložkách a odběr vzorku;
- podložky mají být očištěny a vloženy v úlu 30 dnů před odběrem měli;
- odevzdání vzorků měli podle místních pokynů;
- ochrana úlů proti hlodavcům a ptákům;
- zabezpečte včelstvům klid;
- prodyšný strop;
- pravidelné opatrné čištění česna a podmetu u úlů bez síťového dna;
- poslech zvuků přes stěnu úlu;
- návštěva školení, seminářů a schůzí;
- teoretická příprava na sezonu;
- neodkládejte opravy a nákupy včelařského vybavení.

Miroslav Sedláček,
majitel včelí farmy s 650 včelstvy a soudní znalec
www.vcelarstvisedlacek.cz